

Συνεννοήσεις για την επίλυση των οικονομικών προβλημάτων της Ι.Μ. Κοτροτσανίου

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](http://www.pemptousia.gr/?p=91854)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=91854>]

Για την εξόφληση του μεγάλου χρέους που έκανε[77], στις 20 Ιουλίου 1815, ήρθαν στον ηγεμόνα ο πρέσβης της αυστριακής Αυτοκρατορίας και ο Ρώσος πρόξενος που είχαν δανείσει το Βησσαρίωνα 355.000 τάληρα. Οι επίτροποι του Καρατζά έλεγαν: “σκεφθήκαμε πως να γλυτώσουμε το μεγάλο χρέος στο οποίο είναι πνιγμένη η ιερά μονή Κοτροτσανίου, λόγω της κακής διοίκησης του Βησσαρίωνα”[78].

Πηγή: www.historia.ro/

Ο Καρατζάς Βόδα απάντησε στις 8 Ιανουαρίου 1815 μέσω ενός πιτακίου και αναγνώρισε τις καταχρήσεις που έγιναν. Τελικά αντικατέστησε το Βησσαρίωνα με έναν άλλο, Ρουμάνο στην καταγωγή, Διονύσιο της μονής Πλουμπουίτας (αφιερωμένης στην Ξηροποτάμου). Ταυτόχρονα, πληροφορούσε τους επιτρόπους ότι έγραψε στο Άγιον Όρος για να ζητήσει την επικύρωση του Διονυσίου, αλλά η αίτηση του ηγεμόνα δεν έγινε δεκτή από τους Αγιορείτες πατέρες, οι οποίοι σύστησαν στον ηγεμόνα έναν άλλο, τον Ιγνάτιο. Περί αυτού, όμως, ο ηγεμόνας

έλεγε δεν έχει γνώση διοικήσεως και δεν γνωρίζει καθόλου τα εντόπια έθιμα[79]. Όλα αυτά που παρουσιάσαμε αποδεικνύουν τη μεγάλη προσοχή που ένας φαναριώτης ηγεμόνας έδινε προς τα αφιερωμένα μοναστήρια, ιδιαίτερα προς τη μονή Κοτροτσανίου.

Ο άρχοντας δημιούργησε και μια Εφορία της οποίας μέλη ήταν ο γιός του ηγεμόνα, Γιώργιος Καρατζάς, οι βογιάροι Γρηγόριος Μπαγκοβεάνου και ο Γρηγόριος Μπαλατσάνου, υπό τη διεύθυνση του Κωνσταντίνου Πρεδέσκου. Η Εφορία είχε την έδρα της στο χάνι “Σερμπανβόδα” και άρχισε να λειτουργεί αφού απηύθυνε προς τον ηγεμόνα μια αναφορά με τον εξής λόγο: επειδή η Ιερά Μονή Κοτροτσανίου βρίσκεται σε πολύ μεγάλη ανάγκη, με πολύ βαρύ χρέος, παραπάνω από 500.000 λεί, που είναι αδύνατον να το εξοφλήσει και οι πατέρες της μονής αναγκάζονται να ζήσουν από δάνεια, οι έφοροι παρακαλούν τον ηγεμόνα να απαλλάξει τη μονή από το φόρο 1.000 λεί προς τα νοσοκομεία[80].

Ο Ιωάννης Καρατζάς εξέδωσε ακόμη ένα έγγραφο μέ το οποίο υπεδείκνυε στους ηγούμενους των μονών Ράδου-Βόδα, Μιχαήλ-Βόδα και Σπίρεα να εξετάσουν τα κατάστιχα εσόδων-εξόδων, μαζί με τον Κωνσταντίνο Πρεδέσκου και το νέο ηγούμενο, Διονύσιο. Οι ηγούμενοι αγνόησαν την ηγεμονική εντολή, πράγμα που εξανάγκασε τον Γρηγόριο Μπραγκοβεάνου, ως έφορο, να απευθυνθεί στις 2 Φεβρουαρίου 1815 στον ηγεμόνα με σχετική αναφορά, με την οποία ζητούσε να επιβάλει αυτός την παλαιά εντολή[81]. Την ίδια μέρα, ο ηγεμόνας συγκάλεσε τις ειδικές αρχές για ν’αρχίσουν τον έλεγχο των καταστίχων της μονής Κοτροτσανίου[82].

Οι ηγούμενοι, ούτε και αυτή τη φορά τήρησαν την εντολή του άρχοντα και γι’αυτό, ο Καρατζάς Βόδας ανακοινώνει στο Μεγάλο Ντιβάνιο ότι θα παραλάβει αυτός τα κατάστιχα της μονής και ταυτόχρονα επικυρώνει οριστικώς την ηγουμενία του Διονυσίου, αφού είχε ως αιτιολογία την κακή διοίκηση του Βησσαρίωνος και του Ιγνατίου. Πρόκειται περί του Ιγνατίου Φιλοθεΐτη που διορίστηκε ηγούμενος της μονής το 1814, μετά τη θητεία του Ματθαίου Γρηγοριάτη, πρώην ηγούμενου της μονής Σπίρεα[83]. Αυτόν τον Ιγνάτιο κατηγορούσε ο ηγεμόνας λόγω κακής διοίκησης της μονής και μετά από ένα χρόνο τον αντικατέστησε με το Διονύσιο.

Το Μεγάλο Ντιβάνιο, στην αναφορά του προς τον ηγεμόνα, έλεγε ότι ο Βησσαρίων έκανε μεγάλη ζημία στη μονή, όπως και “επιβλαβείς αλλαγές και πωλήσεις παραρτήματων οικημάτων”[84]. Επομένως, οι συγγενείς του κτίτορα θα είχαν τώρα το δικαίωμα κατάργησης της αφιερώσεως, σύμφωνα με τους όρους του αφιερωτικού κυροβούλλου. Πράγματι, αυτοί απειλούσαν τα ακόλουθα: “*Ο Ιγνάτιος και οι έξαρχοι που ήρθαν από κάτω στενοχώρησαν την ακοή της Εξοχότητάς Σου, να πάρουν εντολή να γυρίσουν στο Άγιον Όρος και να*

φρονιμέψουν και αυτοί και οι Σφεταγορίτες (Αθωνίτες), γιατί, αν συνεχίσουν να μένουν αυθάδεις, τότε θα απαφιερωθεί το μοναστήρι και θα μείνει ελεύθερο (μη αφιερωμένο)...". Υπέγραψαν οι αρχιερείς της χώρας και οι βογιάροι, οι οποίοι, μαζί, συγκροτούσαν το Ντιβάνιο, στις 23 Ιανουαρίου 1815[85]. Το ηγεμονικό πιτάκιο εκδόθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 1815, και σ' αυτό αναφερθήκαμε πιο πάνω. Η κατάσταση ήταν δύσκολη. Επιπλέον, ήρθαν και οι πιστωτές, ο Ρώσος πρόξενος και ο Αυστριακός, να ζητούν την επιστροφή του χρέους (του δανείου) που οι ηγούμενοι έκαναν στο όνομα της μονής[86].

[Συνεχίζεται]

[77] Η ίδια η Μεγάλη Σύναξη δηλώνει την 1^η Ιουλίου 1813 σ' ένα γράμμα προς τη μονή Κοτροτσανίου ότι αυτή περιέπεσε σε πολύ βαρύ χρέος, κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων και αποφάσισε να διοικείται από τέσσερις πατέρες. Η διάρκεια της θητείας τους ορίζεται σε τέσσερα χρόνια. Ο ένας από αυτούς θα επέχει θέση ηγουμένου με ετήσιο μισθό 1.500 γρόσια και οι άλλοι τρεις, θέσεις Εξάρχων, με μισθό 1.000 γρόσια ο καθένας. Ως ηγούμενος διορίστηκε ο Ματθαίος Γρηγοριάτης, ηγούμενος ήδη στη μονή Σπίρεα - ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...*, κωδ.6, αρ. 24, σ.138; αρ.25, σ.139; αρ.26, σ.140.

[78] URECHIA, *Istoria*, X, μέρος α', σ. 292. Το 1811, ο ίδιος ο Βησσαρίων δηλώνει ότι δανείστηκε 100.000 γρόσια με τόκο 50 γρόσια το πουγγί, κάθε χρόνο, για την επιδιόρθωση των κτηρίων της μονής και του χανίου "Σερμπανβόδα". Ο δανειοδότης δεν είχε το δικαίωμα, τα πρώτα 3 χρόνια, να ζητήσει πίσω το κεφάλαιο του δανείου, του παραχωρούνται όμως δύο μετόχια, ως ενέχυρα, της **Πιέτρας** στο νομό Βλάσκα και το **Φαγουρέι** στο νομό Ίλφοβ. Αυτά μπορούν να πωληθούν σε περίπτωση που ο ηγούμενος δεν εξοφλήσει έγκαιρα το δάνειο - ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...*, κωδ. 6, αρ. 27, σ. 140-1. Το σημαντικό νέο αυτού του εγγράφου, είναι ότι αναφέρει ακόμη δύο μετόχια της μονής Κοτροτσανίου, για τα οποία δεν ξέρουμε τίποτα από άλλα έγγραφα.

[79] URECHIA, *Istoria*, X, σ. 19-27.

[80] ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου....*, σ. 241.

[81] ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...*, σ. 257.

[82] ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...* .

[83] ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...*, κωδ. 6, αρ. 25-26, σ. 139-140. Οι επίτροποι που έπρεπε να διενεργήσουν τον έλεγχο ήταν ηγούμενοι των μονών Ράδου-Βόδα, Σπίρεα και Μιχαήλ Βόδα, δηλαδή ο Θεοδόσιος, ο Ματθαίος και ο Κυπριανός. Αυτοί

εξέτασαν τα κατάστιχα της μονής Κοτροτσανίου και διαπίστωσαν ότι ο Ιγνάτιος έπρεπε να λάβει από τη μονή 6.600 γρόσια που τα είχε δανείσει στο Βησσαρίωνα

[84] URECHIA, *Istoria*, σ. 137.

[85] ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου....*, σ. 258-262. Οι Έξαρχοι ήταν ο Πανάρετος Δοχειαρίτης, ο Σάββας Ξενοφωντινός και ο Ιωακείμ Εσφιγμενίτης. Αυτοί διορίστηκαν από τη Μεγάλη Σύναξη την 1^η Ιουλίου 1813, μετά από την παραίτηση του Βησσαρίωνος – ΓΑΣΠΑΡΗ, *Άρχείο Πρωτάτου...*, κωδ. 6, αρ. 24, σ. 138.

[86] G. IONESCU, *Istoria Cotrocenilor*, σ. 140-1.